

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 7021/2021
09.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Иване Рађеновић, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Иван Рајковић, адвокат из ..., против тужене „Комерцијалне банке“ АД Београд, коју заступа пуномоћник Младен Аврамовић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговорне одредбе и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 11849/19 од 04.03.2021. године, у седници одржаној 09.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 11849/19 од 04.03.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 11849/19 од 04.03.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 19957/18 од 28.03.2019. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 6. став 1. Уговора о динарском кредиту за рефинансирање са јемцем бр. .. од 04.04.2017. године, који је закључен између тужиоца као корисника кредита и тужене банке као даваоца кредита и којом је тужилац обавезан да туженој плати накнаду на име трошкова обраде кредитног захтева у висини од 2,00 % од износа реализованог кредита из члана 1. овог уговора и да се тужена обавезе да му исплати износ од 40.000,00 динара са законском затезном каматом од 04.04.2017. године до исплате, као и његов захтев за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 49.500,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправке ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 19957/18 од 28.03.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да је ништава одредба члана 6. став 1. Уговора о динарском кредиту за рефинансирање са јемцем бр.

.. од 04.04.2017. године, који је закључен између тужиоца и тужене банке, а којом је тужилац обавезан да туженој као даваоцу кредита плати накнаду на име трошкова обраде кредитног захтева у висини од 2,00 % од износа реализованог кредита из члана 1. овог уговора. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу исплати износ од 40.000,00 динара, са законском затезном каматом од 04.04.2017. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 38.500,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 11849/19 од 04.03.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је из наведених разлога одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је као корисник кредита са туженом банком као даваоцем кредита закључио уговор о динарском готовинском кредиту за рефинансирање са јемцем број .. од 04.04.2017. године, којим је тужиоцу одобрен кредит (у износу од 2.000.000,00 динара са периодом враћања од 120 месеци). Одредбом члана 6. став 1. наведеног Уговора тужилац се обавезао да на основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2,00 % од износа реализованог кредита из члана 1. Уговора. Поред тога у ставу 2. предвиђено је да се корисник кредита обавезује на једнократне трошкове прибављања извештаја кредитног бироа пре пуштања кредита у коришћење у износу од 348,00 динара, а у ставу 3. да је у случају неуредности у отплати кредита корисник кредита сагласан да плати трошкове писаних опомена у износу од 100,00 динара фиксно и да потписом овог уговора овлашћује банку да задужи његов рачун за износ наведеног трошка опомене. У обрасцу понуде за закључење овог уговора наведена је једнократна накнада за обраду кредитног захтева - фиксна 2% од износа кредита, односно 40.000,00 динара, а према плану отплате кредита дана 04.04.2017. године, тужена је наплатила од тужиоца износ од 40.000,00 динара на име накнаде за обраду кредитног захтева.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да је предметна одредба уговора о кредиту ништава јер је противна одредбама чланова 103 и 1065. ЗОО, будући да тужиоцу, као кориснику

није предочено уговорном одредбом нити у понуди на шта се ове накнаде односе, те у чему се састоје, колико износе и због чега се везују за одређени проценат од реализованог кредита. Зато тужилац има право на враћање наплаћеног по ништавој одредби на основу чланова 104. став 1, 210. и 214. ЗОО са законском затезном каматом од дана стицања с обзиром да је банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ беој 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 04.04.2017. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, а што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди поводом закључења предметног уговора о кредиту (образац 1Б-основни подаци о кредиту), у члану 3.3 утврђена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, а између осталог и једнократна накнада за обраду захтева – фиксна 2% од износа кредита, односно 40.000,00 динара, што одговара садржини спорне уговорне одредбе којом се тужилац обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2% од износа реализованог кредита. У тачки 3.2. приказана је висина ефективне каматне стопе и дат репрезентативни пример у коме су назначени и трошкови спорне накнаде. Како је тужилац, садржином наведене понуде у предуговорној фази (образац 1Б-основни подаци о кредиту), обавештен о врсти и висини накнаде која пада на његов терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наиме, исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење) задовољава услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) и у смислу члана 50. ЗОО. Поред тога, код неспорне чињенице да су ови трошкови кредита исказани кроз ефективну каматну стопу (члан 2. став 1. тачка 21. Закона о заштити корисника финансијских услуга) тужиоцу је омогућено да упореди понуде различитих давалаца финансијских услуга и увид у праву цену банкарских производа. Следом наведеног, у конкретном случају уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2% од износа реализованог кредита није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Како предметна уговорна одредба није ништава, тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1. и 214. ЗОО.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој на основу чланова 153. став 1, 154, 163. став 2. и 165. став 2. ЗПП припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених трошкова и то : за састав два образложена поднеска од стране адвоката у износу од по 6.000,00 динара, заступања на једном одржаном рочишту у износу од 7.500,00 динара и за састав жалбе 12.000,00 динара, све према Адвокатској тарифи важећој у време пресуђења, као и 18.000,00 динара за састав ревизије од стране адвоката, према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ове парничне радње („Службени гласник“ 37/2021 од 14.04.2021. године), док трошак судске таксе није признат јер захтев није одређен у смислу члана 163. став 2. ЗПП.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић